

УДК 657:006

АДАПТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ ©

Н.Г. ЗДИРКО,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри аудиту та
державного контролю,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

Стаття присвячена дослідженню ролі міжнародних стандартів фінансової звітності в обліковій системі України та основним проблемам і невідповідностям, які виникають при пристосуванні міжнародних стандартів реформування національних положень бухгалтерського обліку та звітності. Визначено, що перехід на МСФЗ вимагає вирішення ряду проблем (необхідність формування інституційних механізмів, що забезпечують розроблення; впровадження МСФЗ і нагляд за їх дотриманням на міжнародному, національному і регіональних рівнях, а також забезпечення скоординованої роботи цих механізмів; потреба у вирішенні питань правового впровадження МСФО в національну практику, розроблення нових нормативів і внесення змін до діючої законодавчо-нормативної бази; необхідність чіткого розуміння сфери застосування МСФЗ на національному рівні; необхідність вирішення технічних питань, пов'язаних як зі специфікою МСФЗ, так і з національними особливостями). Досліджено, що залишається невирішеною проблема щодо узгодження та усунення невідповідностей стандартів, які регулюють сільськогосподарську діяльність – П(С)БО 30 "Біологічні активи" та МСБО 41 "Сільське господарство".

Ключові слова: міжнародні стандарти фінансової звітності, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, бухгалтерський облік, сільськогосподарське виробництво.

Рис. 1 Табл. 2. Літ. 8.

Постановка проблеми. Розвиток євроінтеграційних процесів та активна політика України щодо виходу на міжнародні ринки вимагають певних змін у різних сферах, у тому числі в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Однією із проблем залучення іноземних інвестицій є недоступність та непрозорість інформації для іноземних партнерів. Одним із шляхів вирішення даної проблеми є запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності, які забезпечують зрозумілість та доступність бухгалтерської інформації для інших суб'єктів міжнародного ринку, усувають економічні й торговельні бар'єри між країнами, активізують надходження іноземних інвестицій, дають можливість сформувати конкурентоспроможне ринкове середовище.

© Н.Г. ЗДИРКО, 2016

Аналіз останніх досліджень і публікації. Проблемами обліку за МСФЗ в останні роки займаються багато українських та зарубіжних авторів. Найбільш ґрунтовно свої позиції щодо впровадження міжнародних стандартів висвітлювали у своїх працях В. Терещенко [3], Ю. Марченко [3], В. Алексєєва [4], С. Клименко [4], В. Резнікова [5], О. Орлова [5], О. Петрук [6], Р. Кузіна [7], А. Костякова [8] Іщенко Я.П. [9], Фабіянська В.Ю. [10], Марчук У.О. [10] та інші.

Формулювання цілей статті. Метою статті є вивчення та висвітлення проблемних аспектів впровадження та застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в цілому та в сільськогосподарському виробництві зокрема.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародні стандарти фінансової звітності – набір документів (стандартів і інтерпретацій), що регламентують правила складання фінансової звітності, необхідної зовнішнім користувачам для прийняття ними економічних рішень відносно підприємства.

Міжнародні стандарти фінансової звітності почали розроблятися з 1973 року Комітетом з міжнародних стандартів (згодом перетвореному в Раду з міжнародних стандартів фінансової звітності). Міжнародні стандарти фінансової звітності (далі - МСФЗ) включають в себе:

- Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS);
- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (IAS);
- Інтерпретації, розроблені Комітетом з інтерпретації міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRIC) або колишнім Постійним Комітетом з інтерпретації (SIC).

МСФЗ (з англ. IFRS – International Financial Reporting Standards) характеризуються як стандарти, що ґрунтуються на принципах (principles based standards), на відміну від прийнятої у США системи GAAP, яка визначається як стандарти, що ґрунтуються на правилах (rules based standards). Це означає, що стандартизація МСФЗ не ставить на меті деталізувати всі процедури та механізми фінансового обліку, в багатьох випадках віддаючи перевагу довірі до професійної самостійності бухгалтерів, які при вирішенні багатьох питань мають покладатися на службове сумління та особисті професійні судження [1].

Найбільш суттєва відмінність МСФЗ від ПСБО – увага до деталей. Крім форм фінансової звітності, практично ідентичних вітчизняним, МСФЗ передбачає велику кількість приміток, що детально розкривають суть операцій. Наприклад, в національних ПСБО відсутній звіт, що розкриває інформацію в розрізі сегментів бізнесу, немає вимог про розкриття інформації про суми невикористаних кредитних коштів, про виділення сум, що відносяться до часток участі в спільній діяльності, МСФЗ містять більш докладні вимоги до розкриття інформації про облікову політику [2].

Існує декілька шляхів уніфікації та стандартизації національних облікових систем, основними з яких є:

- застосування МСФЗ як національних стандартів без змін в "чистому вигляді";
- розробка національних стандартів бухгалтерського обліку на основі принципів МСФЗ;
- розробка національних стандартів бухгалтерського обліку автономно від МСФЗ [3].

Розглянемо підходи до застосування МСФЗ у різних країнах (табл. 1).

Підходи до застосування МСФЗ у різних країнах

Форма використання МСФЗ	Країни
1) Застосування МСФЗ як національних стандартів без змін в "чистому вигляді"	Латвія, Вірменія, Грузія, Румунія, Хорватія, Непал, Македонія, Киргизстан, Мальта, Панама, Гаїті, Малайзія, Папуа-Нова, Гвінея, Польща, Албанія, Колумбія, Ямайка, Таїланд, Уругвай, Замбія, Кенія, Судан.
2) Розробка національних стандартів бухгалтерського обліку на основі принципів МСФЗ	Франція, Литва, Португалія, Словаччина, Чехія, Україна, Туреччина, Норвегія, Індія, Сінгапур, Південна Африка, Мексика, Італія, Швеція, Данія, Югославія, Австралія, Молдова, Болгарія, Словенія, Іран, Філіппіни, Китай, Чилі, Туніс.
3) Розробка національних стандартів бухгалтерського обліку автономно від МСФЗ	США, Канада, Великобританія, Німеччина, Іспанія, Австрія, Японія, Корея, Бельгія, Росія.

Джерело: узагальнено автором на основі [3]

Україна пішла шляхом розробки національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), які ґрунтуються на основних концепціях МСФЗ. Незважаючи на те, що П(С)БО та МСФЗ мають однакову концептуальну основу, між ними існує певна невідповідність, пов'язана із тим, що прийняття, запровадження та трансформація фінансової звітності відповідно до МСФЗ в окремо взятій країні відбувається в середовищі та під впливом певних економічних, політичних, правових і культурних чинників. У зв'язку із цим при запровадженні МСФЗ можуть виникати певні труднощі, як це сталося й в Україні [3].

Перехід на МСФЗ вимагає вирішення ряду проблем, серед них:

- необхідність формування інституційних механізмів, що забезпечують розроблення;
- впровадження МСФЗ і нагляд за їх дотриманням на міжнародному, національному і регіональних рівнях, а також забезпечення скоординованої роботи цих механізмів;
- потреба у вирішенні питань правового впровадження МСФЗ в національну практику, розроблення нових нормативів і внесення змін до діючої законодавчо-нормативної бази;
- необхідність чіткого розуміння сфери застосування МСФЗ на національному рівні;
- необхідність вирішення технічних питань, пов'язаних як зі специфікою МСФЗ, так і з національними особливостями.

Концептуальна суперечність національних стандартів полягає у їхньому спрямуванні на регламентацію бухгалтерського обліку, а не щодо складання і подання фінансової звітності. МСФЗ виходять з того, що оскільки інтерпретація фінансової звітності має бути однаковою в різних країнах світу, то і самі МСФЗ мають охоплювати не лише стандарти, а й приклади практичного впровадження. Так, навіть щодо форм фінансової звітності, згідно національних стандартів, вони чітко регламентовані, в міжнародній практиці форми звітності відповідають певним принципам і вимогам, але бланк форми подається у довільній формі і відображаються зміни, виходячи з поняття суттєвості [4].

Об'єктивними перевагами використання МСФЗ перед НП(С)БО в окремих країнах здебільшого визнаються: чітка економічна логіка; узагальнення кращої світової практики у сфері обліку; простота сприйняття для користувачів фінансової інформації у всьому світі. Висновок: міжнародні стандарти дозволяють не лише скоротити витрати суб'єктів господарювання під час підготовки своєї звітності, особливо в умовах консолідації фінансової звітності підприємств, що працюють у різних країнах, але й знизити витрати із залучення капіталу [5].

До основних переваг МСФЗ можна віднести такі: дозволяє здійснювати ефективний фінансовий аналіз підприємства щодо його ліквідності та платоспроможності; дає можливість реального прогнозу щодо майбутньої діяльності підприємства; фінансова звітність, підготовлена за МСБО, є доступною не тільки для фахівців, а й для широкого кола користувачів; надає можливість порівнювати себе з конкурентами та компаніями, які випускають подібну продукцію, що буде вагомою допомогою при прийнятті управлінських рішень [4].

Як у наукових колах, так і серед практиків з'явилася стурбованість тим, що за певних обставин національні стандарти можуть утратити сенс, якщо вони повністю відповідатимуть міжнародним стандартам. Сьогодні П(С)БО, хоч і ґрунтуються на Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (далі -МСБО) та МСФЗ, все одно відрізняються від них (рис.1).

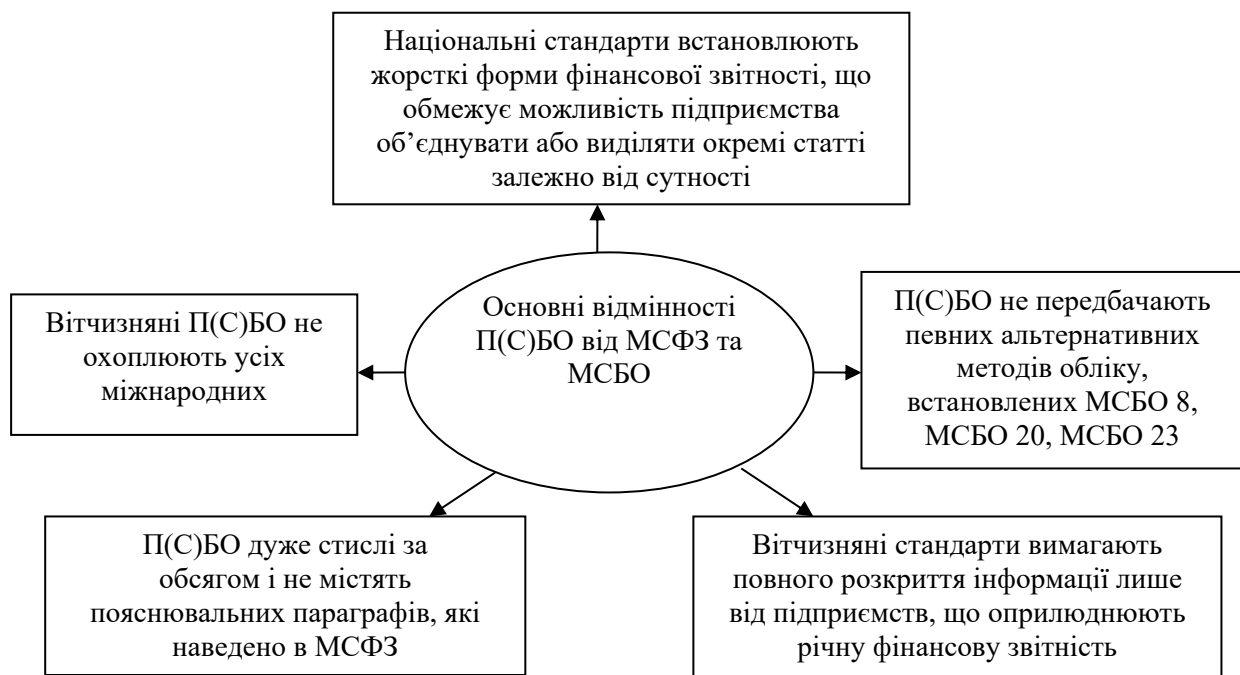

Рис. 1. Основні відмінності П(С)БО від МСФЗ та МСБО

Джерело: узагальнено на основі [5]

Найбільш вагомим недоліком П(С)БО залишається їх невідповідність іншим нормативним актам бухгалтерського законодавства та відсутність однозначних і точних методик відображення об'єктів бухгалтерського обліку. Усунути наявні прогалини автор вбачає за можливе через упровадження до вітчизняного бухгалтерського законодавства та практики господарювання професійного судження у сфері бухгалтерського обліку, яким є обґрунтований погляд або висновок

професійного бухгалтера в умовах невизначеності щодо способів трактування і розкриття повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства [6, с. 17].

Відтак процес гармонізації фінансової звітності в Україні пов'язаний також з певними проблемами. По-перше, стандарти не можуть "працювати" самостійно: успіх застосування МСФЗ залежить передусім від економічного середовища, наявності національної інфраструктури їх існування. І хоча МСФЗ – це високоякісний інтелектуальний продукт, повною мірою вони працюють тільки в певних економічних реаліях. Тому не потрібно прагнути зайвого "нав'язування" МСФЗ, а слід поступально працювати над поліпшенням економічних умов в Україні. По-друге, – це людський фактор. МСФЗ установлюють загальні принципи формування показників звітності. Усі ситуації не можна викласти в стандартах, саме цим і зумовлено застосування професійного бухгалтерського судження під час складання фінансової звітності [7].

Має місце й низка невирішених проблем щодо трансформації фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ: 1) підготовка звітності за П(С)БО, оскільки законодавство не дає однозначної відповіді на питання щодо необхідності паралельно з поданням звітності за МСФЗ подавати звітність за П(С)БО. У разі застосування виключно МСФЗ потрібно змінювати систему статистичної звітності, що ґрунтується на даних фінансової звітності підприємств. Водночас залишити подвійну звітність – за МСФЗ та П(С)БО – на практиці означатиме для суб'єктів господарювання подвійний обсяг роботи; 2) застосування МСФЗ вимагає ретельної підготовки фахівців, які б розуміли, як у практиці господарювання при складанні звітності впроваджувати МСФЗ (відсутність методичних рекомендацій з практичного використання стандартів ускладнює процес адаптації); 3) узгодженість складання фінансової звітності з правилами ведення податкового обліку згідно з ПКУ [5].

Залишається невирішеною проблема узгодження та усунення невідповідностей стандартів, які регулюють сільськогосподарську діяльність – П(С)БО 30 "Біологічні активи" та МСБО 41 "Сільське господарство".

Враховуючи, що в основу П(С)БО 30 покладено положення МСБО 41, проведемо співставлення вказаних стандартів (табл. 2).

Сфера застосування П(С)БО 30 не поширюється на продукти переробки сільгосппродукції та біологічні активи, не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, що обґрунтовано визнано метою та сферою застосування національного та міжнародного стандарту. В свою чергу, вважаємо, що МСБО 41 доречно не поширюється на землю та нематеріальні активи, які мають відношення (пов'язані) до сільськогосподарської діяльності. Справа в тому, що біологічні активи рослинництва мають свої особливості, зокрема, вони дають сільськогосподарську продукцію, яка є відокремленою від земельних ділянок і вважається окремим споживним (зрілим) біологічним активом. Самі ж біологічні активи рослинництва, як правило, не продаються та не купуються. Тобто, біологічні активи рослинництва є невіддільними від землі, як основного засобу виробництва, тобто вони створюються за допомогою поєднання двох факторів виробництва – природного та людського, активного ринку на яких не має. Але, з іншого боку, склад поживних речовин ґрунту та відповідних додаткових вкладень на підвищення його родючості впливатиме на процес біологічного перетворення, що вважаємо за необхідне врахувати в майбутньому [8, с. 16].

Таблиця 2

**Порівняння нормативно-правових актів, щодо регулювання
обліку сільськогосподарської діяльності**

Критерій	П(С)БО 30 "Біологічні активи"	МСБО 41 "Сільське господарство"
Сфера застосування (стандарт не поширюється на/до)	1) Сільгосппродукцію, що зберігається після її первісного визнання; 2) Продукти переробки сільгосппродукції; 3) Біологічні активи, не пов'язані із сільгоспдіяльністю	1) Землі, яка має відношення до сільгоспдіяльності; 2) Нематеріальних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю
Класифікація біологічних активів	Довгострокові, поточні, додаткові	Споживні та активності; зрілі та незрілі
Визнання витрат, пов'язаними з біологічними перетвореннями	Облік витрат ведеться за окремими об'єктами обліку витрат відповідно до П(С)БО 16 "Витрати"	
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільгосппродукції	Визначаються як різниця між справедливою вартістю даних активів, витрати на місці продажу, та витратами, пов'язаними з біологічними перетвореннями	-

Джерело: [8, с. 16]

Для успішного впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності необхідно в першу чергу реалізувати наступні, найбільш важливі пункти: призначити відповідальних за адаптацію і впровадження стандартів, визначити перелік суб'єктів, які зобов'язані надавати звітність за МСФЗ, спланувати заходи по навчанню кадрів. Саме на цих пунктах ми сконцентруємося в рамках аналізу досвіду інших країн [2, с. 1].

Висновки. Завдяки спільним зусиллям розвинутих країн поступово створюється уніфікована система бухгалтерського обліку, тому МСФЗ на сьогодні є найперспективнішою системою обліку в напрямку масового застосування, введення та використання підприємствами різних розвинутих країн світу.

Список використаних джерел

1. International Financial Reporting Standards and other International Accounting Standards Board publications. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iasb.org>.

2. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності: краща світова практика, українські реалії та досвід країн СНД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nabu.ua/upload/file/msfo_\(1\).pdf](http://nabu.ua/upload/file/msfo_(1).pdf).

3. Терещенко В.С., Марченко Ю. І. Проблеми впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NMN_2011/Economics/7_86103.doc.htm.

4. Алексєєва В.О., Клименко С.О. Проблеми впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://oia.lntu.edu.ua/files/1037_Oblik_i_finansy_Ch_3.pdf.

5. Резнікова В.В., Орлова О.С. Перспективи гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://applaw.knu.ua/index.php/holovna/item/435-perspektyvy>.
6. Петрук О.М. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку в Україні: стратегія, гармонізація, регламентація: автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец.: 08.06.04 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / О. М. Петрук. – К., 2006. – 29 с.
7. Кузіна Р.В. Гармонізація фінансової звітності: міжнародний досвід та українська практика / Р.В. Кузіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12695/1/23_119-131_Vis721menegment.pdf.
8. Костякова А.А. Облік сільськогосподарської діяльності у відповідності з Міжнародними стандартами фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Oif_apk/2011_4/4_Kostjak.pdf
9. Іщенко Я.П. Біологічні перетворення в рибництві як об'єкт бухгалтерського обліку / Я.П. Іщенко // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. - №2. – С. 81-90
10. Фабіянська В.Ю. Організаційно-методичні підходи обліку та контролю виробництва біопалива / В.Ю. Фабіянська, У.О. Марчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. - №10. – С. 136-146

Список використаних джерел у транслітерації/References

1. International Financial Reporting Standards and other International Accounting Standards Board publications. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.iasb.org>.
2. Vprovadzhennya mizhnarodnykh standartiv finansovoyi zvitnosti: krashcha svitova praktyka, ukrayins'ki realiyi ta dosvid krayin SND [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: [http://nabu.ua/upload/file/msfo_\(1\).pdf](http://nabu.ua/upload/file/msfo_(1).pdf).
3. Tereshchenko V.S., Marchenko Yu. I. Problemy vprovadzhennya mizhnarodnykh standartiv finansovoyi zvitnosti v Ukrayini [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.rusnauka.com/13_NMN_2011/Economics/7_86103.doc.htm.
4. Alyeksyeyeva V.O., Klymenko S.O. Problemy vprovadzhennya mizhnarodnykh standartiv finansovoyi zvitnosti v Ukrayini [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://oia.lntu.edu.ua/files/1037_Oblik_i_finansy_Ch_3.pdf.
5. Ryeznikova V.V., Orlova O.S. Perspektyvy harmonizatsiyi bukhgalters'koho obliku ta finansovoyi zvitnosti v Ukrayini [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://applaw.knu.ua/index.php/holovna/item/435-perspektyvy>.
6. Petruk O. M. Rozvytok natsional'noyi systemy bukhgalters'koho obliku v Ukrayini: stratehiya, harmonizatsiya, rehlamentatsiya: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : spets.: 08.06.04 "Bukhgtalters'kyi oblik, analiz ta audyt" / O. M. Petruk. – K., 2006. – 29 s.
7. Kuzina R.V. Harmonizatsiya finansovoyi zvitnosti: mizhnarodnyy dosvid ta ukrayins'ka praktyka / R.V. Kuzina // [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/12695>.
8. Kostyakova A.A.. Oblik sil's'kohospodars'koyi diyal'nosti u vidpovidnosti z Mizhnarodnyy standartamy finansovoyi zvitnosti [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Oif_apk/2011_4/4_Kostjak.pdf.
9. Ishhenko Ya. Biologichni peretvorennya v ry`bny`chtvi yak ob'yekt buxgalters`kogo obliku // Ekonomika. finansy`. menedzhment: aktual`ni py`tannya nauky` i prakty`ky`. – 2016. - №2. – s. 81-90
10. Fabiyans`ka V. Organizacijno-metody`chni pidxody` obliku ta kontrolyu vy`robny`chtva biopaly`va // Ekonomika. finansy`. menedzhment: aktual`ni py`tannya nauky` i prakty`ky`. – 2016. - №10. – s. 136-146

**ANNOTATION
ADAPTATION OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS
IN AGRICULTURAL PRODUCTION**

ZDYRKO Nataliya,
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of Audit and State Control Department,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

The article investigates the role of International Financial Reporting Standards in the accounting system of Ukraine and the main problems and inconsistencies that arise in the course of adaptation of the international standards to national accounting provisions and reporting. It was determined that transition on IFRS requires solving a number of problems, among which are the following: the need for the formation of institutional mechanisms for development; IFRS implementation and supervision of compliance at international, national and regional levels, and ensuring the coordinated operation of these arrangements; the need for legal issues for IFRS implementation in national practice, development of new standards and introducing amendments to the existing legal and regulatory framework; the need for a clear understanding of the scope of IFRS at national level; the need to address the technical issues related to the specific IFRS as well as with national characteristics. There are still other problems regarding the harmonization and elimination of inconsistencies standards governing agricultural activities - NAS 30 "Biological Assets" and IAS 41 "Agriculture".

Key words: international financial reporting standards, national regulations (standards) of accounting, bookkeeping, agricultural production.

Tabl. 2. Lit. 8.

**АННОТАЦИЯ
АДАПТАЦИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ
ОТЧЕТНОСТИ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОМ ПРОИЗВОДСТВЕ**

ЗДЫРКО Наталия Григорьевна,
кандидат экономических наук,
доцент кафедры аудита и государственного контроля,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)

Статья посвящена исследованию роли международных стандартов финансовой отчетности в учетной системе Украины и основным проблемам и несоответствиям, возникающим при приспособлении международных стандартов реформирования национальных положений бухгалтерского учета и отчетности. Определено, что переход на МСФО требует решения ряда проблем. Среди них: необходимость формирования институциональных механизмов, обеспечивающих разработку, внедрение МСФО и надзор за их соблюдением на международном, национальном и региональных уровнях, а также обеспечение скоординированной работы этих механизмов; потребность в решении вопросов правового внедрения МСФО в национальную практику; разработка новых нормативов и внесение изменений в действующую нормативно-правовую базу, необходимость четкого понимания сферы применения МСФО на национальном уровне; необходимость решения технических вопросов, связанных как со спецификой МСФО, так и с

национальными особенностями. Доказано, что остается нерешенной проблема по согласованию и устранения несоответствий стандартов, регулирующих сельскохозяйственную деятельность - П(С)БУ 30 "Биологические активы" и МСФО 41 "Сельское хозяйство".

Ключевые слова: международные стандарты финансовой отчетности, национальные положения (стандарты) бухгалтерского учета, бухгалтерский учет, сельскохозяйственное производство.

Табл. 2. Лит. 8.

Інформація про автора

ЗДИРКО Наталія Григорівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту та державного контролю, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: Natashka26@i.ua).

ZDYRKO Nataliya – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of State Audit and Control Department, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, Soniachna str. 3, e-mail: Natashka26@i.ua).

ЗДЫРКО Наталия Григорьевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры аудита и государственного контроля, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: Natashka26@i.ua).

